De wandelroute is tot stand gekomen met medewerking van de Kernraad Haren, Landschapsbeheer Oss, Waterschap De Maaskant, Dienst Landelijk Gebied, Vereniging Natuurmonumenten, Gemeente Oss, en de provincie Noord-Brabant.

Wandelroute Groenendijk en Haren

Vereniging Natuurmonumenten

STICHTING KERNRAAD HAREN

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

GEMEENTE Oss

WATERSCHAP DE MAASKANT

LANDSCHAPSBEHEER OSS

Provincie Noord-Brabant

Tussen de Diedensche Uiterdijk en Berghem lag vroeger een dijk (Groenendijk). Deze dijk liep vanaf de Maas het land in en was in 1360 een Maasdijk. Later maakte hij deel uit van het systeem van de Beersche Maas. De Groenendijk was bedoeld om bij hoog water het gebied niet in één keer te laten overstromen.

Pinksterbloem

Wandelroute Groenendijk en Haren

In 1942 werd de Beersche Overlaet definitief gesloten. Daarmee verviel ook de functie van de Groenendijk. In de loop van de jaren is het grootste deel van het circa 1 meter hoge dijkje verdwenen. In 2001 is het opnieuw aangelegd, niet helemaal op de oorspronkelijke plaats, als onderdeel van een gezamenlijk natuurontwikkelingsproject van Vereniging Natuurmonumenten, waterschap De Maaskant en de landinrichtingscommissie voor de ruilverkaveling Lage Maaskant. Het natuurontwikkelingsproject omvat in totaal 28 hectare en vormt een ecologische verbindingszone. Dat is een strook grond die de Diedensche Uiterdijk en de Hertogswetering met elkaar verbindt en waarlangs planten en dieren zich kunnen verplaatsen. In het gebied zijn onder andere natuurvriendelijke oevers, plas-/draszones en poelen aangelegd. Hierdoor ontstaan gunstige leefomstandigheden voor de kenmerkende flora en fauna van het rivierengebied. Voorbeelden van planten die u hier kunt aantreffen zijn: kattestaart, lisdodde, dotterbloem, waterweegbree en veenwortel.

Kleine Vos

Voorbeelden van dieren die u hier kunt aantreffen zijn: eend-achtigen, watersnip, kikkers en salamanders en gele kwikstaart.

Onderdeel van het project was de aanleg van een wandelroute waarin de Groenendijk voor een deel is opgenomen. De 7,5 kilometer lange wandelroute is aangeduid door middel van gele markeringen op paaltjes en gaat met de wijzers van de klok mee. Aangezien de route voor een groot deel over onverharde paden loopt is deze ongeschikt voor rolstoelgebruikers. Er zijn twee vertrekpunten: nabij café Hanenberg aan de Maasdijk en het kerkplein in de dorpskern van Haren.

Brandrode runderen

Tracé wandelroute:

De route loopt vanaf café Hanenberg naar de Maasdijk en volgt de dijk in westelijke richting. Na ca. 300 meter rechtsaf de Maasakkerstraat inslaan en na ca. 400 meter rechtsaf het onverharde weggetje inslaan.

U bevindt zich nu in de Diedensche Uiterdijk in de uiterwaarden van de rivier de Maas. Hier bevindt zich nog een fraai restant van een meander van de Oude Maas. Deze oude maasbedding die nog steeds watervoerend is, ligt sinds de 17e eeuw langs de hoofdbedding en is nooit met stenen en kribben versterkt geweest. De Oude Maas ligt in een complex van natuurlijke welvingen en verlande geulen uit nog vroegere tijdperken. Het bijzondere van dit gebied is dat het op geheel natuurlijke wijze ontstaan is en nooit door mensen vergraven is. Vanaf de dijk is het gebied goed te overzien. Momenteel wordt hier nog veel landbouw bedreven. In de toekomst zal een groot deel van dit gebied omgevormd worden naar natuurgebied.

Het onverharde weggetje volgen, het brugje oversteken en de Maasdijk opgaan. Op de dijk rechtsaf en na ca. 500 meter linksaf via de trap de dijk af. Het pad volgen via de klaphekjes tot aan de verharde weg (Elzenbosstraat).

Vanaf de dijk heeft men hier een fraai uitzicht op de uiterwaarden van de Maas en aan de andere zijde het natuurgebied de Groenendijk. Dit natuurgebied is ontstaan

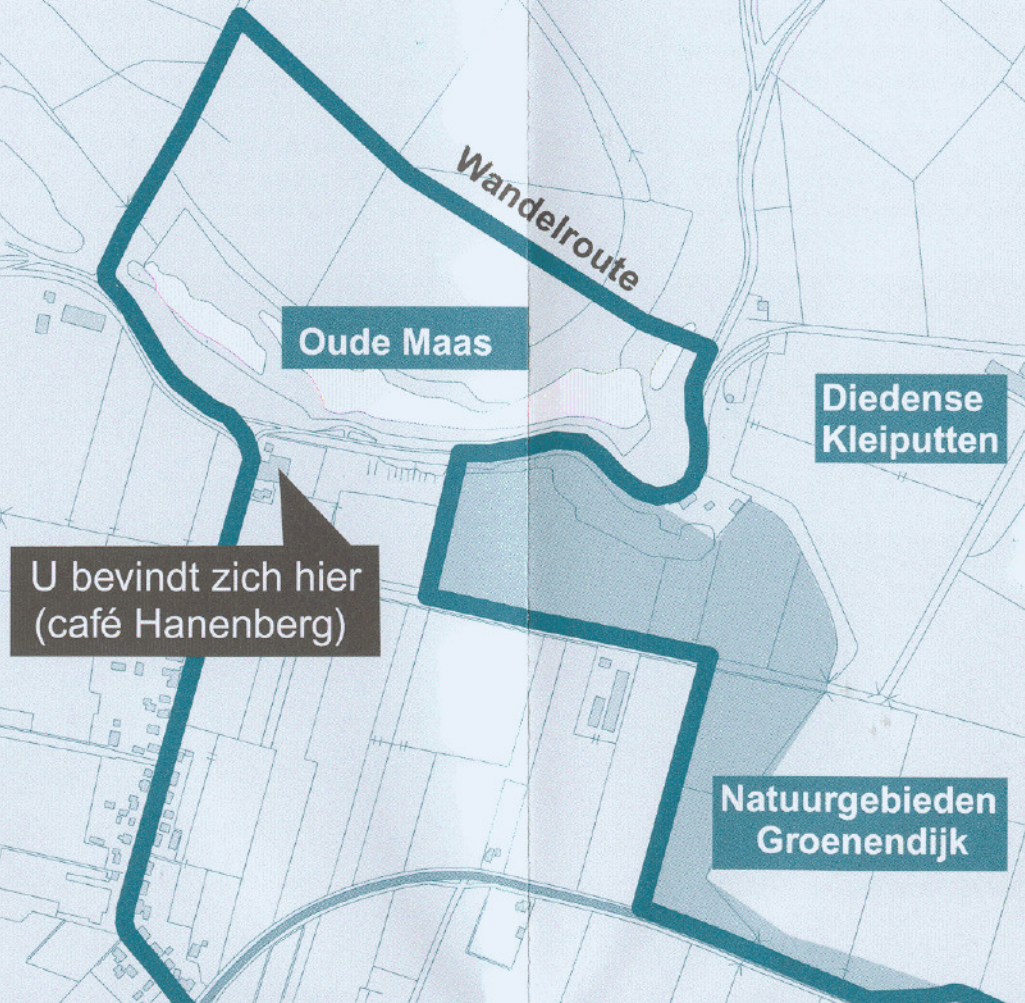

Eenmaal de Dorpenweg overgestoken het dijkje volgen. Na ca. 450 meter is het mogelijk om via een kortere weg door het dorp Haren terug te gaan naar het startpunt. Men kan ook de route volgen en na ca. 1 kilometer op de Brebitstraat rechtsaf richting Haren naar het startpunt.

Het deel van de Groenendijk dat u zojuist heeft gelopen, lag in het verleden in het stroomgebied van de Beersche Maas. Dit was "een kunstmatige rivier' die bij hoge rivierwaterstanden water via het achterland afvoerde. Op die manier konden ernstige overstromingen worden voorkomen.

De Beersche Maas wordt voor het eerst vermeld in 1549 en dankt haar naam aan de plaats Beers. Nabij deze plaats was de Maas niet bedijkt. Bij hoge waterstanden stroomde een deel van het rivierwater via deze overlaat het achterland in. Omdat het achterland als het ware een hellend vlak vormde, stroomde het water richting 's-Hertogenbosch. Daar waren ook diverse overlaten aanwezig zodat het water daar weer de Maas in kon stromen of vanaf daar via het achterland naar zee werd geleid. Om te voorkomen dat het water met te hoge stroomsnelheid richting 's-Hertogenbosch zou stromen was het tracé van de Beersche Overlaet in stukken verdeeld door middel van dwarsdijken. De Groenendijk was in het verleden zo'n dwarsdijk, gelegen op de grens tussen het land van de Heren van Ravenstein en het Graafschap Megen. Onderlinge conflicten over het onderhoud en het waterstaatkun-

zijn natte laagten ontstaan. De klei is gebruikt tijdens de dijkverbetering om de aangrenzende dijk te versterken. Het water is over het algemeen vrij ondiep waardoor een gunstige situatie ontstaat voor natuurontwikkeling. Allerlei vogelsoorten waaronder veel eendachtigen zoeken voedsel in dit gebied en gebruiken het om nesten in te bouwen en hun jongen groot te brengen. In het bosje langs de dijk is ook een kleine reigerkolonie aanwezig. Vanaf de dijk kan men in het voorjaar de vogels op het nest zien broeden en daarna de jongen in het nest zien zitten.

Op de Elzenbosstraat gaat u linksaf. De weg ca. 350 meter volgen, vervolgens rechtsaf door het klaphekje het natuurgebied in. Houd rekening met de aanwezigheid van een aantal koeien in dit gebied. Probeer de beesten niet te voeren of te aaien maar laat ze gewoon met rust. Volg de route richting Dorpenweg. Nabij de Dorpenweg links aanhouden parallel aan de dorpenweg en aan het eind van het gebied de Dorpenweg oversteken. Let hier vooral goed op voor het verkeer.

Nabij de Dorpenweg ziet u in dit gebied een Lindeboom (Tilia Cordata) die in het voorjaar van 2002 door de Landinrichtingscommissie Lage Maaskant samen met Vereniging Natuurmonumenten is geplant.

Aan uw linkerzijde ziet u de recent aangelegde Groenendijk. Dit dijkje had vroeger een belangrijke waterstaatkundige betekenis in de Beersche Maas. Toen de Beersche Overlaet in 1942 definitief gesloten werd, had de dijk geen functie meer en is hij grotendeels afgegraven. In 2001 is de Groenendijk als cultuurhistorisch onderdeel van het natuurontwikkelingsproject opnieuw aangelegd. In het verleden was het een aaneengesloten dijk. Tegenwoordig wordt de dijk op diverse plaatsen door wegen onderbroken. De dijk heeft geen waterstaatkundige functie meer.

Het natuurgebied wordt begraasd met een aantal runderen. Dat is noodzakelijk om te voorkomen dat het gebied verandert in bos. Indien geen begrazing plaatsvindt, komen op tal van plaatsen bomen op waardoor het gebied geleidelijk in bos verandert. Daarnaast zorgt het graasgedrag van de koeien ervoor dat het gebied niet verruigt. Doordat het gras wordt opgegeten ontstaat ruimte voor kruiden en andere plantensoorten. Het is de bedoeling om de oude begroeiing in en rond de Beersche Maas terug te brengen. Bepaalde plaatsen worden daarom afgerasterd, zodat ze onbereikbaar blijven voor de runderen.
Daar kunnen zich dan ruigten en struwelen ontwikkelen.

Het ras dat hier is ingezet, is het zogenaamde Brandrode rund. Dat is een oud Hollands veeras dat in vroegere tijden op tal van plaatsen in het rivierengebied voor de landbouw gehouden werd. Omdat het ras qua productie niet is opgewassen tegen moderne veerassen is het geleidelijk verdwenen. Inmiddels hebben diverse organisaties, waaronder de Stichting het Brandrode Rund en Vereniging Natuurmonumenten, de handen ineengeslagen en proberen om middels een gericht fokprogramma het Brandrode rund voor uitsterven te behoeden. Het Brandrode rund zal in de toekomst in het rivierengebied op tal van plaatsen ingezet gaan worden voor de begrazing van natuurgebieden.

bij het dichthouden van de Groenendijk, waardoor de bewoners van de Heerlijkheid Ravenstein te maken kregen met wateroverlast. Hierop staken de bewoners van de Heerlijkheid Ravenstein de dijk dan nogal eens door waardoor bewoners van het Graafschap Megen weer kampten met wateroverlast. Meer dan eens leidden deze situaties tot steek- en schietpartijen tussen inwoners van Haren en van Deursen-Dennenburg. Op een aantal plaatsen zijn poelen aanwezig die herinneren aan dijkdoorbraken uit die tijd.

Op de Brebitstraat gaat u rechtsaf en na ca. 1 kilometer weer rechts via de Berghemseweg richting het Dorp Haren. U volgt de Berghemseweg tot op het Kerkplein. Bij de kerk rechtsaf de Groenstraat in. Deze weg volgen tot in de Grote Woordstraat, vervolgens rechtsaf de Grotestraat in. Op de Kruising oversteken de Lietingstraat in. Aan het einde van de Lietingstraat bent u terug bij het vertrekpunt.

De bewoners van het dorp Haren leefden vroeger vooral van landbouw en veeteelt. De vele boerderijen in het dorp herinneren aan die tijd. Het water van de Beersche Maas liet veel slib achter waardoor het land erg vruchtbaar was. In vroeger tijden was het gebied vaak onbegaanbaar vanwege wateroverlast. Toen de Beersche Overlaet werd gesloten is het gebied optimaal geschikt gemaakt voor de landbouw en zijn de meeste boerderijen uit het dorp verplaatst naar de komgronden (zware kleigronden).

In Haren was lange tijd een klooster aanwezig. Het is rond 1500 gesticht door de kinderen van Udo Talhout en diens vrouw Gerberga. Hun huis en hof in Haren werd omgebouwd tot het vrouwenklooster Bethlehem. In 1965 is het klooster gesloten en na diverse andere functies is het omgebouwd tot conferentie- en partycentrum.